

Ese de dóve ori in septemana:

Joi-a si Dominec'a.

Pretiuu de prenumeratiune:

pre anu intregu . . . 6 fl. v. a.
 „ diumetate de anu . . . 3 fl. v. a.
 „ patrariu de anu . . . 1 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a si strainetate:

pre anu intregu . . . 9 fl. v. a.
 „ diumetate de anu . . . 4 fl. 50 cr.

LUMINA.

Fóia bisericesca, scolastica, literaria si economica.

Corespondintiele si banii de prenumeratiune se se adreseze de a dreptulu: Redactiunei „Lumina” in Aradu, cancelari'a episcopésca.

Pentru publicatiunile de trei ori, ce contienu cam 150 de cuvinte (spatiu de 20 sime garmond) taes'a e 3 fl.; pana la 220 de cuvinte 4 fl. éra mai sus 5 fl., intielegendu-se intr' aceste sume si timbralu. — Pretiuu publicatiuniloru se se anticipe

Organu oficiale alu eparchiei romane gr. or. aradane.

PARTE OFICIALA.

Nr. 1472. Pres.

Cerculariu

catra tóte oficiele protopresbiterali si parochiali din eparchi'a Aradului.

In 20. Novembre vechiu, adeca in 2. Decembre nou a. c. se implinesce unu patrariu de secolu, ani intregi douedeci si cinci, decandu Maiestatea Sa domnitoriulu Imperatu si Rege apostolicu alu nostru Franciscu Iosifu I. a pasitu pe tronulu gloriosu alu strabuniloru Sei.

Periodulu acést'a de mare insemnetate in istori'a patriei, cuprinde locu insemnatu si in istori'a bisericii nóstre nationali; pentrucà biseric'a nóstra din partile Ungariei si ale Transilvaniei in decursulu acestorú douedeci si cinci de ani si-a recastigatu autonomi'a sa, a devenitu a fi in statulu nostru egal indreptatita cu alte biserici, si si-a potutu pune in viétia institutiunile primitive, care i asecuréza prosperare in viitoriu.

Pornirea acést'a spre bine a trebiloru bisericii nóstre dupa Dumnedieu avemu a o multiamí la loculu primu Maiestatei Sale cesaree si apostolico-regesci, carele condnsu de sentiulu dreptatei si de parintése'a ingrigire pentru supusii sei de ori-ce confesiune, ni a garantatu autonomi'a si institutiunile bisericesci, de care ne bucuramu dreptu temeiu la prosperarea nóstra in viitoriu.

Petrunsu de acestea si de alte multe motive ale sentiulu de gratitudine si devotamentu omagialu catra preabunulu Domnitoriu alu nostru, voiu intempiná de securu vointi'a clerului si a poporului eparchiei nóstre, candu cu acésta vinu a pofiti pre onorat'a preotime parochiala: ca in Duminec'a viitória se faca atentu in biserica pre credintiosulu poporu la diu'a aniversaria a intronarii Maiestatei Sale, carea va fi Marti in 20. Noembre (2. Decembre) a. c. si va fi totu-odata o serbare jubiliara in monarchi'a intréga; apoi in acést'a dí prin celebrarea santei liturgie inpreunate cu rogatiunile si cu docsologi'a indatinata la nascerea Maiestatei Sale, se contribue la festivitetea, ce va se se manifesteze pretotindenia in acésta dí jubileara.

Oficiele protopresbiterale sunt pofite, a spedí cu tóta celeritatea cerculariulu presinte la senguraticele oficie parochiali din tracturile loru.

Aradu, ¹³/₂₅. Noembre, 1873.

Mironu Romanul, m. p.
 archimandritu si vicariu episcopescu.

PARTE NEOFICIALA.

Aradu, 12 Noembre 1873.

Acést'a e diu'a, carea a facut'o Domnulu se ne bucuramu si se ne veselimu intr'ins'a. E diu'a in carea s'a doveditu eclatantu, cà la inimele maioritatii absolute, la locurile curate, in care odraslesce si se desvólta convin-

gere si recunoscinti'a facia de merite, n'au potutu strabate alte interese de càtu numai cele pentru binele si prosperarea biserice. Ea este binevenit'a ocaziune, carea a luatú céti'a de pe ochii lui Saulu si i a destupatu uréchile ca se véda si se intielega cà representanti'a poporului nostru la formarea judecatii sale, scie deosebí motivele de invective.

Este scól'a carea a desteptatu pre multi, cà celea ce Santii Parinti prin esperintia de sute de ani au asiediatu si s'au observatu pana in diu'a de astadi cu atát'a pietate crestinésca, celea ce au fostu si sunt garanti'a unitatii si a consolidarii, si s'au asiediatu cu votulu biserice ecumene: nu se potu alterá prin particulari fara a nu comite crima bisericesca si a nu atrage ur'a si despretiulu celoru mai multi séu a intregi biserice. Diu'a de ¹²/₂₄. Noembre va avé insemnate mare in istor'a restauratei nóstre metropolii romane, càci intr'ins'a fú esecutata prim'a alegere de episcopu dupa statutulu organicu prin votulu clerului si alu poporului romanu ortodocsu, si càci acestu votu atátu de seriosu si manifestatu cu o gravitate si in ordíne ce provóca respectulu si stim'a popóreloru colócutórie facia de noi, se dede preacuviosulu parinte archimandritu si vicariu episcopescu alu Aradului Mironu Romanu.

Astfelu pasiulu antaiu s'a facutu, caruia are se-i urmeze intarirea préalta si hirotonirea intru archiereu, cà apoi se póta avé veduvit'a nóstra eparchia pre alesulu seu mire.

Votulu maioritatii absolute se considera de votulu eparchiei, care trebue respectatu mai pre sus de ori-ce interese personali; dreptu aceea actulu acestei alegeri are se puna sfirsitu totodata certeloru publice si private, care de felu nu servescu spre onóre acelor'a dela care vinu, dar nici spre bucuria si edificarea, celoru ce le cetescu.

Pre cei ce din ori ce consideratiuni nu-ii multiamésu meritele nou alesulu episcopu de pana acum'a, afle-si mangaiere in acelu cugetu cà biseric'a nóstra astadi se guvernéza dupa forma sinodala si cà adunarile bisericesci sunt atátea ocaziuni de controla facia de guvernare.

Noi credemu deseversitu cà acel'a, carele din tene- retie si-a petrecutu viéti'a in afacerile bisericesci, carele a sciutu conduce partid'a nóstra nationala cu atáta intie- leptiune si tactu si carele ca vicariu episcopescu si pre- siedinte alu consistoriului oradii mari si-a castigatu tóta increderea si alipirea fratiloru Bihoreni: va fi in stare de o parte se apere si se conserve drepturile nóstre biseri- cesci facia de orice abusu si amestecu, de alta parte se afle conditiunile prosperarii si consolidarii de care avemu lips'a cea mai mare.

Nu ne indoimu despre aceste cu atát'a mai virtosu cà cultur'a inalta, agerimea condeiului si rigurositatea nou alesulu nostru episcopu o recunoscú toti fara colóre de partida.

Sinodulu electoralu a tramisu càtra Maiestarea Sa Imperatulu la celebrarea iubileului de 25 de ani urmatori'a adresa de felicitatiune:

**Majestate ces. reg. Apostolica
Dómne Prégratióse!**

Sinodulu diecesei romane gr. or. aradane coadunatu pentru alegere de episcopu cu insufletire si deplina bucuria se folosese de ocaziunea a-si aduce cu cea mai profunda supunere omagiale sale sincere naintea Préinaltului Tronu la celebrarea iubileului de 25 ani dela inceperea prégratiósei domniri a Majestatii Tale.

Biseric'a nóstra ortodoxa si natiunea romana in toti timpii pastrandu cea mai sincera fidelitate si loialitate eredita dela stramosii sei — catra Préinaltulu Tronu si Dinastia, grabesce si sinodulu presinte a Te incredintiá pre Majestatea Ta despre cea mai loiala devotiune si alipire a sa catra Préinaltulu Tronu alu Majestatii Tale, esprimendu-Ti totuodata multiemit'a cea mai profunda ca acelui Domnitoriu Prégratiósu, care cunoscandu suferintiele seculare a le bisericeii nóstre, Te-ai induratu a ni redá autonomi'a nóstra bisericesca de a careia bunetate ne folosimu chiaru in momentul presinte, alegandu-ni pre episcopulu nostru, — si carea si-afla cea mai firma garantia in sentimintele constitutionali, in bunetatea animei si in amórea parintésca a Majestatii Tale fatia de biseric'a si natiunea nóstra.

Dee Atotpotintele, ca popórele de sub blandulu sceptru alu Majestatii Tale se se bucare inca intr'unu lungu siru de ani de bunetatile domnirii Majestatii Tale, precum si Majestatea Ta de fericirea si fidelitatea popóreloru sale.

Din siedinti'a sinodului eparchialu extraordinariu tie-nuta in Aradu, la $12\frac{1}{24}$. Noembre, 1873.

Ai Maiestatei Tale.

pururea credintiosi supusi:
*Sinodulu eparchiei greco-orientali
romane aradane.*

Valórea canóneloru si aplicabilitatea loru.

„Pana va trece cerulu si pamentulu, o iota, séu cirta, nu va trece din lege“ Mateiu V. 18. —

„Cerulu si pamentulu vor trece, éra cuvintele mele nu vor trece“. Marcu XIII. 32, —

Societatea lui Cristosu, biseric'a legii cei nóue, inte-meziata pentru toti vecii, a trebuitu numai decátu la inte-meiare a se organizá astfeliu, ca organismulu ei inca se fia vecinicu; a trebuitu — ca propoveduirea invetiaturei evanghelice si administrarea sacraminteloru se deservésca spre edificarea crestinului — a mai sistemisá si alu treile-lea ramu alu potestatii sale bisericesci, numitu *ocármuire* — *potestas jurisdictionis* — intre marginile carui'a ierachi'a statorindu legi, in puterea acestor'a se sustiena ordinea si disciplin'a in biserica.

Form'a legelatiunei bisericesci a fostu cea lasata nóua de ss. apostoli — form'a sinodala. In acést'a directia au lucratu barbatii apostolesci si dupa ei urmatorii loru. Ar fi o mare ratacire a presupune cà, biseric'a lui Cristosu se fia contienutu nisce eleminte aglomerate fora legi, fora ordine si disciplina, candu din contra ordinea si disciplina o caracteriséza preste totu, si candu togmai aceste sunt temeliele vecinicieii sale, ale caroru statu normalu l'au garantatu legile cele aspre bisericesci, numite *canóne* spre destingerea de legile civile.

In cei din tãiu trei seculi ai crestinatatii ierachi'a impededata fiindu prin gónele cele multe intru tienerea dupa trebuintie a sobóreloru, legelatiunea a trebuitu se

sufere mari scadiaminte; totusi biseric'a s'a consolidatu multu la staruintiele particulariloru. Lucrarile sobóreloru le vedemu suplinite prin scrierile canonice ale barbatiloru apostolesci. Climente, discipululu stlui Pavelu si Episcopu alu Romei ni lasa cele 85 canóne apostolesci; Dionisiu, arhiepiscopulu Alesandriei 4 canóne, si Grigoriu Tau-maturgu alu Neocesariei 12 canóne. Càtra aceste mai adaugemu inca si lucrarea sinodului a treia óra tienutu in Cartagen'a sub presiedinti'a stului Ciprianu.

Cu adevveratu, desi parintii aceloru trei vécuri au stralucitu cu invetiaturile si scrierile loru inaugurandu evulu de auru alu crestinatatii, totusi afora de canónele atinsiloru trei barbati si ale sinodului cartaginénu, altele nu ni-au remasu din acelu restempu. Fiindu in sa, cà canónele — devenindu in mani ostile ortodossiei — adeseori erau falsificate si intr'unu modu sinistru interpretate, pentru aceea numai canónele adunate in condici prin recunóscute autoritati bisericesci a avutu putere in biseric'a ecumenica. Din acestu incidentu aflu de lipsa a inregistrá colectiunile si condicele de canóne cu valóre in biseric'a ortodossa.

Cea mai vechia condica de canóne este condic'a canóneloru apostolesci, numita: *Codex canonum Ecclesiae primitivae*. Este nefundata asertiunea, cà: canónele apostolesci numai dela sinodulu trullanu s'a primitu de biserica, candu togmai canónele sinodului I ecumenicu facu provocare la densele si candu canónele sinodului localu din Neocesari'a le-au luat si punctu de manecare. Canónele apostolesci, biseric'a apuséna desi le numera intre scrierile apocrife — recunoscendu-le altcum meritulu — in biseric'a orientala dela inceputu s'au pazitu si se pazescu, ca nisce orendueli sante, scóse din invetiaturile si traditiunile apostolesci.

Cu inceputulu secululu alu patrulea, biseric'a devenindu sub scutul blandu alu imperatiloru crestini, orizontele vietii sale incepu a se limpedi, ér sínódele a se tiené cu nóue intetiri spre restaurarea disciplinei molepsite de veninulu eresuriloru. De aici inmultiendu-se sínódele s'a inmultitu si materialulu canonicu. In véculu alu cincilea dejá erau in viétia mai multe colectiuni de canóne, intre cari mai insemnata este: *Consequentia canonum*, carea in sinodulu dela Calcedanu se se fia intrebuintiatu offici-osu, ér pe la anulu 560 Ioanu Scolasticulu presbiterulu bisericeii antiochiane a gatitu cea din tãiu colectiune sistematica de canóne, intitulata *Sylloge*, si precum insémna Andreiu Siagun'a, chiar din demandatiunea imperatului Iustinianu.

Ca o condica universalá de canóne se mai numera, *codulu trullanu*, care a contienutu canónele tuturoru sobóreloru locale si ecumenice inclusive, precum si canónele aloru treisprediece patriarhi, ce se vede si din Can. 2 alu aceluasi sinodu.

Mare sensatiune a facutu in biserica *Nomocanonulu* lui Fotiu, in care langa totu canonulu bisericescu se afla adnesatá si legea civila, ce tractéza despre acelasi obiectu cu canonulu. Unii canonisti dicu, cà *Nomocanonulu* acést'a ar fi numai o parte din unu altu opu alui Fotiu, numitu: *Syntagma*. Fia in sa ori cum. Destulu cà lucrarea canonica a acestui eruditu patriarhu este cea mai remarcabila, pe care s'au construitu mai tardiu in secululu alu doisprediecelele operele canonice ale lui Teodoru Balsamonu, Ioanu Zonar'a si *Nomocanonulu* lui Alesiu Aristenu.

Aceste au fostu condicele si colectiunile de canóne, ce in desclinite vremi s'au intrebuintiatu in ocármuirea bisericeii ortodosse si cari in véculu nóasprediece se sporira cu altele condici: *Pidalionulu*, tiparitu intaia óra la anulu 1800 in Lipsce'a cu binecuventarea sinodului patriarcalu din Constantinopolu, si *Syntagm'a* in siese tomuri, tiparita in Aten'a la 1852 — 60

Biserică a Daco-Romanilor, ca parte federativă a bisericeii ortodoxe universale încă să ocârmuită după condițiile espuse până și în dilele noastre. Nomocanonul lui Alesiu Aristenu s'a tradus în limbă românească la a. 1652 prin monacul Daniil Panoneanu, și sub numele de *Pravil'a cea mare* s'a tipărit la Țirgoviste cu cheltuiel'a mitropolitului Ștefanu. Pravil'a este o mare autoritate în biserică a romanilor fora deosebire de provincie,  r  n Romani'a si  n cauzele civili. La an. 1844 fericitul mitropolit al Moldovei, Veniaminu, ni a dat  n romanees  si Pidalionulu, care este mai bogat ca Pravil'a, c ci acolo canoanele sunt puse  n  ntregulu lor  ntestu,  r aici numai  n abreviatune. De mare pretiu este pentru noi „*Enchiridionulu*“ carte de canoane cu comentare de nemuritoriu Mitropolitu Andreiu Siagun'a. Enchiridionulu este lucratu cu multa precauțiune pe urm'a canonistilor: Balsamonu, Zonar'a, Blastariu etc. ma autorele a  tenu mare contu si de Pidalionu.

O bogatia n sfersita, unu tesauru nepretuitu ni-a pastratu noua s. biserică  n lucrările canonice, ce am enumeratu; ele sunt productele clasice ale creștinat ii  nainte caror'a se pleca cu veneratiune toti  nvetiati dileloru nostre; ele sunt asiediamintele dumnediesci, ce au proclamatu unitatea si confederatiunea popoareloru fora osebire. Nu e paradosu ac st'a. Fundarea creștinismului este epoc'a cea mai mare  n istori'a lumii, dela carea se  ncepe o noua lume, lumea spirituala sigilata cu scumpu sangele Isusului nostru.  nainte de ac sta lume, omulu era neputintiosu spre perfectiune,  r m rtea lui Cristosu l'a facutu triumfatoriu, si omulu fisicu nascu pe celu psihicu, pe omulu lumii spirituale. O noua lume si-formeza noue asiediaminte, noue obiceiuri, asia: lumea creștina si-a formatu asiediamintele sale creștinesci, opere ce vor susta pana  n veci, c ci ele nu sunt dela omeni, ci dela Ddieu.

Este curiosu a ved  conduit'a unoru omeni pretinsi ai civilizatiunii  n organismulu bisericescu. Ei ni vorbescu totu meru de binele bisericeii,  r faptele lor  ntescu togmai spre reu. O autonomia bisericesca, afora de cadrulu canoaneloru este ilusoria, este casa radicata pe nasipu.  n legislatiunea tieriloru culte Dreptulu romanu a potutu, si poate chiar astadi servi de basa,  r  n administrati'a nostra bisericesca canoanele sunt alterate si  ncă togmai din caus'a vechimei,  n carea li aflamu  nsasi clasicitatea — precum a Dreptului romanu! Scintita parere a  nvetiailoru nostri este ac st'a. Canoanele dela  nceputu a fostu superioare legiloru civile,  nc tu imperatulu Iustinianu era condusu de acea parere, c  aceste trebuescu compuse  n  ntelesulu canoaneloru. Dar' nu singuru Iustinianu a recunoscutu sublimitatea canoaneloru si prin urmare terenulu clasicu  n legislatiunea bisericeii, ci si alții dintre antecesorii si sucesorii sei prin faptele proprii au confirmat'o ac st'a, dovedindu astfeliu evlav'i'a cea mai mare c tra institutiunile bisericesci.

Ca probe despre devotamentulu imperailoru creștini c tra asiediamintele bisericeii  nsemnamu numai aceste:

Constantinu celu Mare fiindu recercatu de unii Episcopi, se decida unele controversii bisericesci, li-a respunsu astfeliu: „*Deus vos constituit Sacerdotes, et potestatem vobis dedit, de vobis quoque iudicandi, et ideo nos a vobis recte iudicamur. Vos autem non potestis ab hominibus iudicari, propter quod Dei solius inter vos expectare iudicium, et vestra iurgia, quaecunque sint, ad illud divinum reserventur examen*“¹⁾

Nu mai pucinu respectu a documentatu c tra legile bisericesci Marcianu, Valentineanu;  r Iustinianu a mersu si mai departe; elu a pusu apriatu  n Novell'a 131 c :

„*decretele santelor Sinode le primesce ca santele scrieri,  r canoanele ca legi le padiesce*“. La care ieromonaculu canonistu Mateiu Blastariu  n Sintagm'a sa alfabetica adauga: „*c  este necesariu, ca canoanele s  aiba mai mare valoare dec tu legile, c ci aceste sunt facute de imperati, si se primescu de bune de c tra sucesorii lor,  nse canoanele santiloru Parinti sunt stabilite si  ntarite cu scirea, consiliulu si consensulu imperailoru din tempii aceia*“.²⁾

Au trecut  nsa acei timpi binecuvantati, candu principii creștini eugetau si lucrau astfeliu; au trecut timpii candu principii creștini pentru biruintele purtate asupr'a dusmaniloru redicau atate templuri maretie Dumnedjului lor! Biserică a creștina universală nu mai are altu Constantinu Mare, nici biserică a romaniloru altu Ștefanu Mare! Devotamentulu cu care strabunii nostri se purtau facia de biserică, s'a stinsu din pepturile acestoru neputintiosi descendenti ai lor, cari  n locu se binecuvinte memori'a aceloru timpuri gloriose, candu ierarhi'a a adusu canoanele, o blastema; si  n locu de a urma cu credința santeiloru asiediaminte ei le despretiuescu ca nisce perfidi. Acestia trebue se-si aduca a minte de cuvintele mitropolitului Andreiu, din enciclic'a Enchiridionului: „*Vechimea si clasicitatea canoaneloru bisericeii nostre nu numai n'a pierdut  n nimic'a pana astadi din  nsemnata lor  ntensiva si estensiva, ci  ncă s'a maritu valorea lor, pentru c  scim din opuri scientifice, c  literatii natiuniloru culte si civilizate, fora deosebire de religiunea lor, din  ntreg'a Europa, le le studiaz   si le traduc   acelea  n limbile lor ca nisce producte clasice ale creștinat ii primitive si cu laude le  faciadiad   posteritati*“.

Aplicabilitatea canoaneloru la  mpregiurarile presente escurge din firea lor. Scopulu canoaneloru este: consolidarea ortodossiei, disciplinarea preotiei si a poporului, precum si regulara administratiunii bisericesci. Scopuri mai sublime nu potu ave nici sinodele nostre. Numai canoanele apostolesci, de le am analizat seriosu unu singuru canonu n'am aflat  mpacticabilu. Poate  ncă, candu cineva ar dice c : mitropoliele s  nu se  nfintiedie cu privire la nationalitatea creștinilor; Episcopi si preotii se nu  nvetie poporul etc. Ce se pare nepracticu  n unele canoane este, c  pedepsile pentru escedari si altele nu le normeza, ci numai spunu simpliciter: s  se segregeze s u s  se oprasca dela cuminecatura etc. apoi creștini nostri si altcum nu pre multu lucru si-facu cu  mpartasirea stei cuminecaturi, pentru ei este destula segrege cercetarea santei bisericeii  n dile de Domineci si serbatori.

 ntru adeveru sunt si canoane astadi  mpacticabile acaroru scopu s'a realizatu,  ncă sunt canoanele aduse pentru sterpirea eresurilor: Arianeloru, Nestorieniloru, a Donatistiloru etc. cari astadi ar trebui  ndreptate contr'a ateismului ce din d   n d   e proportiuni mai mari.

Unu studiu seriosu alu canoaneloru, va pot  convinge pre vericine, c  ele nu stau  nderetrulu sciintieloru seculu nostru. Teologulu si juristulu deopotriva va gasi  n canoane sciintie nu de pucinu folosu  n faculu lor. Si  ncă unu studiu seriosu a canoaneloru va convinge pre vericine, c  ele sunt prea aplicabile la  mpregiurarile nostre. „*Simburele aplicabilitatii de astadi a institutiuniloru bisericeii nostre jace  n acelu adeveru mare, c  ele sunt luate din cuvintele Mantuitorului, care nu vor trece nici atunci, candu ar trece lumea si cerulu*“.³⁾

Noi nu putem fi dec tu mandrii cu canoanele bisericeii nostre la acaroru compunere au luat parte si Archiereu ambelor Daci: Traiana si Aureliana. Sunt  ntiganti si voituri de reu ai nostri toti cari prin defaima-

²⁾ Compendiu de Dreptulu can. pag. 17. —

³⁾ Anthorismos pag. 131. —

¹⁾ Anthorismos pag. 67. —

ri si calumnii reutatiose voiescu a slabí relatiunile dintre romanii ortodossi cu Constantinopolulu si prin urmare voiescu a ne instrainá dela institutiunile bisericeii ortodosse. Biseric'a n'ost'ra e autonoma in totu ce privesce administratiunea si discipliná ei, in sa in ce privesce legislatur'a, ea intra in confederatiunea celor'alalte bisericeii ortodosse. Constantinopolulu a acordatu tuturoru natiuniloru dreptulu de a avé bisericeii nationale. Rom'a be trana in ambitiunea sa a denegatu acestu dreptu, natiuniloru osandindu chiar la inceputu canónele apostolesci in cari s'a espresu principiulu nationalu in biserica. Déca in sa natiunile ortodosse n'au pututu preste totu trái cu dreptulu ce li acorda biseric'a, motivulu trebue cercatu in evenemintele politice. Nu! biseric'a constantinopolitana nici candu n'a nisuitu la egemonia asup'r'a celoralalte bisericeii. Ea totudeun'a a purcesu pe calea canonica desi astadi sufere sub unu jugu strainu pentru devotamentulu ei cátra asiediamintele primitive bisericesci. Chiar Occidentulu are de a multiamí cultur'a sa Constantinopolulu. „Si Roma viveris, romano vivito more“ au disu vechii romani, si noi traindu in orientulu ortodossu trebue se tráimu dupa datinele ortodossiloru; vomu remanea pururea credintiosi institutiuniloru bisericeii strabune si nu ne vom departá de pe terenulu canonicu nici de dragulu Romei nici de a altui'a.

Romani! respectati institutiunile strabuniloru vostri, si tieneti intru santiania canónele ce vi a datu biseric'a, cáci dice S. Cirilu. „Fiesce care lucru alu nostru, candu purcede dreptu dupa ordinulu canonicu, nu produce in noi nici o turburare, ci ne scapa pre noi de grairea de reu a óre cáror'a, éra mai vertosu ni aducu laude dela aceia, carii prícepu o invetiatura sanetósa.“

V. Mangra.

Protocolulu

Siedintieloru sinodulu diecesanu electoralu alu Aradulu din 11 si 12 Noemvre st. v. 1873.

Siedinti'a I.

s'a tienutu la $11\frac{1}{23}$ novembre 1873.

Presedinte: Escelenti'a Sa Parintele Archiepiscopu si Metropolitu Procopiu Ivacicovicu.

Notariu: Teodoru Papu.

Nr. 1. Dupa sant'a liturgia si chiamarea Duhulu santu, in biseric'a catedrala s'a deschisu sinodulu eparchialu conchiamatu pentru alegerea de episcopu in dieces'a acést'a a Aradulu, devenita in veduvia dupa alegerea de Archiepiscopu si Metropolitu a fostulu episcopu alu Aradulu Procopiu Ivacicovicu. Acestu sinodu, Parintele Archiepiscopu si Metropolitu Pa deschisu cu o cuventare carea s'a decisu a se trece intréga la protocolu.

Cuventarea de deschidere, rostita de parintele Archiepiscopu si Metropolitu este acést'a:

Venerabile sinodu eparchialu!

Congresulu nostru bisericescu in 26 Augustu a. e. adunatu la metropoli'a n'ost'ra in Sibiu, au alesu pre smereni'a N'ost'ra de Archiepiscopu si Metropolitu alu bisericeii n'ost're romane de religiunea gr. orientala.

Alegerea acést'a prin Maiestatea Sa atotu prea luminatulu si multu stapanitoriulu Imperatulu si regele nostru Franciscu Iosifu I. prea graciosu fiindu aprobata si intarita, au devenitu Domniloru! dieces'a n'ost'ra a Aradulu a fi vacanta.

In intielesulu si dupa prescriusulu statutulu nostru organicu §. 98 alegerea de episcopu este sè se faca in restimpu de trei luni. In urmarea carui'a consistoriulu

Diecesanu de aici in contielegere cu celu din Orade si cu mine au dispusu, ca alegerea episcopulu pentru veduvit'a diecesa aradana sè fia petrecuta in sinodulu eparchialu convocatu pe diu'a de astadi.

Dupa tienut'a priveghiare si sant'a liturgia, dupa rugatiunile, ca darulu prea santulu Duhu sè ne lumineze, si la alegerea acést'a sè ne conduca pre calea adeverulu, am Domniloru! a ve poftí, ca sè pasiti la alegerea noulu episcopu dupa renduia'l'a bisericeii.

Fiindu inse cá in intielesulu statutulu §. 99. Metropolitulu este chiamatu a conduce actulu alegerei episcopulu, si fiinducá alegerea, ce o va face sinodulu eparchialu, are a fi supusa la censurare canonica in sinodulu archierescu: pentru aceea, petrunsu de dorinti'a cea mai ferbinte, ca actulu acést'a, ce ni stá inainte, sè fia petrecutu Domniloru si Iubitiloru! in frie'a lui Dumnedieu, cu buna contielegere si deferintia reciproca, — nu potu a nu atinge si a nu atrage atentiunea Domnieloru V'ost're la aceea recerintia canonica: cá candidatulu de episcopu sè fia inzestratu cu sciintie mai inalte teologice, cu purtare adeveratu morala si cu insusiri speciale, ce sunt prescise prin canónele bisericesci la cascigarea hirotoniei darulu celui prea santu archierescu.

Este de obsce cunoscutu, este unu adeveru constatatu, cá la fiesce care diregatoria, desteritatea si cunosciintiele trebuintiose se potu cascigá numai prin o deprindere mai indelungata, prin pracsá speciala in trebile oficióse.

Din acestu punctu de vedere, antistii bisericeii n'ost're prin impreuna intielegeri s'au ingrigitu timpuriu, ca provinci'a n'ost'ra metropolitana sè fia provediuta cu clerici de specialitate, de capacitate, si pregatiti precum se cuvine si precumu se recere in trebile bisericesci administrative, ca asia reprezentantii clerulu si ai poporulu nostru la casu de lipsa se aiba barbati bine pregatiti, dintre carii sè-si aléga pre archiereii sei.

Recomandandu-ve dara Domniloru, si multu stinatiloru deputati! cele espuse spre binevoitóri'a, drépta si cuvenita consideratiune, nutrescu firm'a sperantia: cá Domni'a V'ost'ra interesati numai de binele si de prosperitatea bisericeii, veti face o alegere corespundietória canóneloru bisericeii, si veti face inlesnive sinodulu archierescu, care e chiamatu a canonisá actulu alegerii.

Cristóse, lumin'a cea adeverata, carele luminezi si santiesci pre totu omulu ce vine in lume: sè se insemnedie peste noi lumin'a feciei tale, ca in trins'a se vedemu lum'in'a cea neapropiata, si indreptéza pasii nostri spre lucrarea porunciloru tale; pentru rugatiunile prea curatei Maicei tale si a le tuturoru santiloru tei. Amin.

Cu acést'a sinodulu electoralu alu de Dumnedieu scutitei Diecese aradane ilu dechiaru de deschisu.

Nr. 2. Alessandru Mocioni alesu de membru din cerulu Radnei, Georgiu Dringou alesu de membru sinodalu in cerculu Tinca, Georgiu Fogarassi din cerculu Lipovei si Iosifu Pinti'a deputatu preotiescu din cerculu Ucurisiu asternu credintionalele lor.

Credintionalulu deputatulu preotiescu Iosifu Pinti'a, a deputatiloru mireni Alesandru Mocioni, Georgiu Fogarassi si Georgiu Dringou se predau comissiunei verificatória, a reportá in siedinti'a de mane.

Fiindu timpulu inaintatu, siedinti'a venitória se prefige pre mane la 10. óre nainte de médiadi. —

Acestu protocolu s'a cetitu si s'a autenticatu in siedinti'a II. tienuta la $12\frac{1}{24}$ novembre 1873.

Teodoru Papu,
notariu.

Siedinti'a II.

12/24 Novembre 1873.

Presedinte: Escelenti'a Sa Parintele Archiepiscopu si
Metropolitu Procopiu Ivacicoviciu.

Notariu: Georgiu Popa.

Nr. 3. Protocolulu siedintiei de ieri s'a cetitu si
s'a autenticatu.

Nr. 4. Demetriu Bonciu, considerandu că e aprópe 2 De-
cembre, in care va fi aniversari'a de 25 de ani a domniei Ma-
jestatii Sale Imperatului Franciscu Iosifu I, propune ca din sino-
du se se astérna o adresa de felicitatiune M. Sale Imperatului.

Vincentiu Babesiu propune o comisiune pentru compunerea
unei adrese.

Mircea Basiliu Stanescu propune a se tramite o deputatiune.

Sinodulu emite o comisiune de cinci insi, constatatori'a
din protopresbiterulu Iosifu Belesiu, mireni Vin. Babesiu,
Demetriu Bonciu, Ioanu P. Desseanu si Parteniu Cosm'a,
pentru a compune o adresa de felicitatiune catra Maies-
tatea Sa Imperatulu si regele la ocaziunea aniversarii de
25 de ani ai domniei Sale.

Acést'a adresa o va aterne Imperatului si Regelui
o deputatiune, a carei'a compunere se incredintiéza Esce-
lentiei Sale Parintelui presedinte.

Nr. 5. Mircea Basiliu Stanescu, referintele comisiunei re-
portéza despre alegerea deputatului preotiescu Iosifu Pinti'a si a
deputatiloru mireni: Alesandru Mocioni, Georgiu Fogarasi, si
Georgiu Dringou, comisiunea propune si

Sinodulu prochiama de verificati pre deputatulu din
cleru Iosifu Pinti'a si pre deputatii mireni Alesandru Mo-
cioni, Georgiu Fogarasi si Georgiu Dringou.

Nr. 6. Venindu la ordinea dilei actulu alegerei de Episcopu
in vacant'a Eparchia a Aradului, se dá cetire statutului organicu
§§. 97 — 109 despre alegerea de Episcopu, apoi listei deputati-
loru si se constata că toti 60 insi sunt presenti

Sinodulu alege barbati de incredere la urn'a de vo-
tare pre Sigismundu Borlea si Parteniu Cosm'a, apoi no-
tariatulu cetindu list'a alfabetica a deputatiloru sinodului,
unulu dupa altulu mergu pe rondu la urn'a de votare in
careea punu siedulele, ce contienéu numele celui'a pe ca-
rele fia care ilu doriá de episcopu. Fininduse votarea,
Escelenti'a Sa presedintele scóte siedulele de votare,
un'a câte un'a, si se constata că sunt 60 de siedule, cea
ce corespunde numerului votantiloru.

Din urn'a a dou'a Escelenti'a Sa presedintele scóte
siedulele, le citește cu tonu înaltu; un'a câte un'a se inducu in
registrele de votare, a-lu carei'a resultatu este că: parintele
archimandritu Mironu Romanu a capetatu 34 de voturi,
parintele protopresbiteru din archidieceasa Ioanu Metianu
a capetatu 25 de voturi, éra archimandritulu si vicariulu
archiepiscopescu Nicolau Pope'a 1 votu.

Nr. 7. In conformitate cu resultatulu votarei, Escelenti'a Sa
Parintele Presedinte amesuratu statutului organicu

Prochiama pre Parintele archimandritu *Mironu Ro-
manu* de alesu episcopu in veduvit'a episcopia a Aradului,
Oradii-mari, Ienopoliei si a Halmagiului, precum si alu
partiloru adnesate din Banatulu Temisiórii.

Nr. 8. Siedulele de votare se ardu in fati'a sinodului, éra
alesulu de Episcopu Mironu Romanu, intimpinatu cu „se traiésca“
numeróse, ié cuventulu a multiamí sinodului pentru incredere si
a se recomandá si mai departe in bunavointi'a lui.

Sinodulu decide a se trece la protocolu cuvintele bi-
ne sentite ale alesului de Episcopu Mironu Romanu,
in semnu că densulu primesce alegerea sa.

Nr. 9. Parintele Metropolitu multiamesce sinodulu eparchi-
alu pentru bun'a ordine, si prin sinodu si-ié remasu bunu dela
dieces'a ce a pastorit'o, provocandu in fine sinodulu a se ingriji
de autenticarea protocolului, ca se se póta aterne sinodului
episcopescu spre mai departe pertractare canonica.

Autenticarea acestui protocolu, sinodulu o incredintié-
za barbatiloru de incredere cari a asistatu la urn'a de
votare: Sigismundu Borlea si Parteniu Cosm'a.

Nr. 10. Demetriu Bonciu propune, si primindu-se

Sinodulu esprime la protocolu multiamita Escelentiei
Sale Parintelui Archiepiscopu si Metropolitu pentru bun'a
conducere a actului electoralu si pentru intielépt'a pasto-
rire a acestei diecese in decursu de 21. de ani.

Acestu protocolu, conformu decisului de sus de sub Nr. 9
s'a cetitu si s'a autentiutu la 13/25. Novembre 1873.

Presedinte:

Procopiu Ivacicoviciu, m. p.
Archiepiscopu si Metropolitu.

Barbati de incredere:

Sigismundu Borlea, m. p.
Parteniu Cosm'a, m. p.

Notari:

Teodoru Papu, m. p.
Moise Boesianu, m. p.
Georgiu Popa, m. p.

Predica la nascerea Domnului

despre léganu si cosciugu (sicriu.)

(Fine.)

Sant'a scriptura retace aci unu tempu fórte lungu
din viéti'a Preacuratei Nascători'a de Ddieu, si incepe
firulu vorbirei sale atunci; candu ne mai arata o insusire
nóua si frumósa a Mariei adeca, religiositatea ei.—Scrišu
este, că fiindu Isusu de 12. ani s'a dusu cu elu pe josu
cale de 3. dile la Ierusalimu, ca se-lu arate lui Ddieu,
si lui se-lu consacreze.—Calatori'a cea mare si maneca-
rea loru in Ierusalimu, óre nu ne dá o oglinda fidela
despre aceea, cumca cum a crescutu Précurat'a pre fiulu,
seu? că ce a facutu din elu.—Marturisirea filosofloru
că Isusu s'a intaritu in trupu, in sciintia si in intieleptiune,
facenduse placutu lui Ddieu si ómeniloru, forméza diplo-
m'a carea cuprinde in sine meritele Précuratei Nascórei
de Ddieu.—

Mai este inca unu tempu din viéti'a Mariei, si tempulu
acést'a numai dóue intimplari ni-lu pune in nainte.—

Un'a intemplare e aceea dicere alui Isusu „*au nu
sciti, că mie mi se cade a fi in cele ce sunt ale tatalui meu?*—

Cealalta e intemplarea de la nunt'a din Can'a Gali-
leii, ce s'a intemplatu între Isusu si maic'a sa, candu
Isusu de sine singuru a inceputu a lucrá: ca nu numai
aceea se faca, la ce l'a invetiatu maic'a sa, ci aceea, cu
care l'a incredintiatu Tatalu seu celu cerescu.

Pan' aci, unde elu singuru de sine incepe a lucrá,
pana la acelu punctu unde pasiesce din giurulu familiáru
pe scen'a lumii,—lu petrech maica sa, ca si mai pre
urma se-lu spriginésca cu svatulu seu.—Si aici simtiesce,
că mai departe nu póte merge, că missiunea ei s'a im-
plinitu, si acumu viitorulu fiului seu lu lasa in manile
lui Ddieu.—Pana ce lumea glorificá numele lui Isusu,
Mari'a tráiá in retrageré, bucuranduse, mai cu séma de
aceea, că acel'a e fiulu ei. Candu erá in lupta séu incun-
giuratu de pericle, se rugá lui Ddieu, ca se lu padiésca,
căci acel'a e fiulu ei.—

Maiceloru, cunósceti, sentiti si pretiuiti voi óre sta-
rea acést'a a sufletului? candu implininduve voi detorintiele
vóstre, Ddieu cu acea mangaere ve remuneréza la betra-
netie in retragerea vóstra, că acelu fiu ce fericesce pre
cei ce-lu incungiura, pre carele ómenii multiamitori 'lu
amintescu cu lauda si eschiamo: „*Fericitu e pantecele care
te-a purtatu si tietiele care ai suptu,*“ multiamindu lui
Ddieu puteti dice: acést'a e fiulu meu!

Starea acést'a la Nascórei'a de Ddieu nici candu nu
a lipsitu, ea a remasu credintiósa aceleia pana la móрте.

Pana candu a vediutu că fiulu ei póte fi fara aju-
toriulu seu in oper'a cea mare a sa pentru mintuirea

omenimei, a privitu numai din departare la densulu. Dar' candu s'a judecatu la mórte, atunci é'a o vedemu pre dens'a sub crucea lui; ea le a lasatu tóte, fiindca tóte le a fostu perdutu, si nu a' avutu alta dorire, decâtu ca se-lu mai véda o data. Si scimu, cà vediedu-o fiulu ei a remuneratu-o, si de amu puté cetí in anim'a lui Cristosu: ne amu invinge despre aceea, cà intalnirea acést'a a produsu ceva bucuria, ceva usiurintia in minutele cele amara. Suntu inca si mai multe asemenari si diferentie între léganu si cosciugu, la care inse nu ne demitemu de astadata. —

Nu este iertatu nici odata crestinului a uitá, cà a serbá Nascerea Dlui insemnéza a ne nasce de nou prin acel'a, a carui'a nascere o vestesce diu'a acést'a. Asia e, inse crestinulu numai atunci va serbá in adeveru acést'a serbatóre, déca in trens'a se va nasce si elu de omulu lui Ddieu.

Fara credinti'a bine princeputa, fara virtutea fidelu urmarita inse este cu nepotintia a se ajunge acést'a. — Celu mai puternicu instrumentu de invetiamentu este iubirea de mama.

Le rugamu si le admoniemu pre maice, ca se nu se seuite de acést'a missiune inalta a loru, le rugamu si le admoniemu pre ele; ca se se arate naintea lui Ddieu câtu de desu, si in rugatiunile vóstre, cerendu se cereti dela Ddieu catra iubirea vóstra de mama inca intielep-tiune si paciintia; — le rugamu si-le admoniemu, ca fiii se le fia pretiósese loru, diamantii cei mai stralucitori, aceea cunoscentia sufletésca cumca fiii loru, pre carii i a' incredintiatu Ddieu, nu au perítu prin peccatele loru. —

Éra noi renoindune rugatiunea nóstra, se bineventamu memori'a parintiloru nostri, se o pretiuimu si stimamu; vii se-i stimamu cu stim'a fésca, cu alipire si multiamire se li resplatimu detorinti'a loru cea grea si folositoria, mangaindu-ii pre dinsi in lucrurile cele grele ale loru. —

Pre tine te rugamu o Dne! dá, ca se fia mai multe maice asia ca Mari'a Preacurat'a! ca asia viéti'a între léganu si cosciugu se fia spre mantuirea a loru mii si milióne, traindu in Cristosu Domnulu. — Aminu.

tradusa de
Ioanu Istinu,
presbiter.

Despre Esamenu.

La esamenu e form'a invetiaturei cu totulu feliurita de propunere. Propunerea e conducatoriulu si midilocitoriulu asemenéndu araturei, imprascierei samentiei si a pregatirei pamentului, — celce esaminéadia ca adunatoriu si seceratoriu. — Unii invetiatori voiescu a secerá unde n'au samenatu, pretindu aceea ce ar debuí se dee si se lucre, esaminandu unde ar debuí se desvólte si se estinda intielegerea; — chiar asia e sminta a propune unde e a se esaminá, luandu activitatea reproducanda in dimensiune prin intrebari mici senguraticce, încátu procesulu cugetariu alu scolariloru se stee numai in introducere si midilocire, si nu in esprimarea datelor de olalta tienende a intielegerii si a sciintiei. A intrebá inca nu e a esaminá, ci prin aceea se conchide o pretindere cà scolarii senguri in fapte si verbalu dominédia din sfer'a obiecteloru celoru prelucrate de dupa mesur'a si demnitate desvoltarii spirituale. A esaminá inca e maiestria, càci la aceea se cere 1) ca invetiatoriulu se incungiure intrebarile necorespunde si intrevorbirile, ci elu numai se puna intrebarile (temele), si apoi se lese mai departe pre scolariu a vorbi, 2) se nu dee intrebari prea mari ori prea mici, ci între acelea se fie grupata propunerea, încátu fiecare scolariu se conchida unu itregu, respondiendu la acelea usioru mai vertosu déca va sci obiectulu 3) Invetiatoriulu se scie dá intielep-tiesce ajutorulu debu-intiosu. La aceea se poftesce ca invetiatoriulu se se deprinda, si asi insusi tóta procedur'a in decursulu propuneriloru, încátu numai elu ci si scolarii totdeun'a se cuprinda apriatu, avendu in presinte totdeun'a respunderea, si depriúderea urmarirei in róndu. Pentru pregatire pre esamenu se recere ca invetiatoriulu 1) aceea intrebari se si lenevóce in memoria, care le au propusu

urmarindu-le chiaru si in ordine 2) invetiatoriulu se prejudece ce pasi au facutu, si a se acomodá cu intrebarile ce voiesce ale pune-si cum se ajute candu nu e siguru cà ar intielege scolarii, In urm'a acestora esamenulu asia se face: Invetiatoriulu se cuprinda cu ochii pre scolari, cari vediedulu asia de atentu ii vor urmari la i ntrebarile date, inse tóta vorb'a superflua se se incungiure — insemnandu pe scolari cu degetulu in róndu cum au a respunde.

Dupa ce au respunsu unii, atunci se dee altoru alte intrebari (teme), ca se aiba ei tempu in câtuva acele a le prejudecá. Asia are a urmari fiecare invetiatoriu, ca se arete cà suntu scolari toti asemena, si nu respundu senguraticci pentru tóta clas'a. Deaca vorbescu pruncii nui intrerumpemu cu intrevorbiri (càci nu propunemu) ci erorile la finea temei se adeverescu. Asia au a se pune nainte ajutóre depline si intregi; inse invetiatoriulu senguru se retrage napoi, si in câtu posibilu vorbesce fórtu pucinu, càci in esamenu nu e a se audi cum scie propune, ci cu ce resultatu au propusu. Elu tace si conduce; scolarii singuri dovedescu propunerile, dandu prin aceea cea mai buna adeverintia despre credinti'a si intielep-tiunea invetiatoriulu. Cu câtu vor fi respunsurile mai depline si mai fluide, cu atáta mai multu se adevereadia maiestria invetiatoriulu carea in tacere e spiritulu esamenulu. Dupa Ed. Bak consiliariu gubernialu in Königsberg, Prusia — si mai altii pedagogi germani.

Secusigiu in Noemvre 1873.

D. Margincantiu
docinte superioru.

Aradu in Noemvre 1873.

Onorabila Redactiune!

In Nrulu. 81 a „Albinei“ precum si in Nrulu. 66. a fóié „Lumin'a“ aparendu o corespundintia data din Sioimosiu, si subscrisa de Euthimiu Bugariu invetiatoriulu de acolo, in carea cu dreptu séu fora dreptu fiindu atinsa si persón'a mea; dupa ce in acést'a privintia am rugatu pre Onorabil'a Redactiune a „Albinei“ totu odata vinu cu tóta stim'a a cere si ospitalitatea Onorabilei Redactiuni, ca se bine-voiesca a dá locu in colónelo multu pretiutei „Lumin'a“ modestelor mele observatiuni. —

Dlu invetiatoriu din Sioimosiu Euthimiu Bugariu relativu la cele ce s'au scrisu de cutare anonim in Nrulu. 58 a fóié „Lumin'a“ vrendu a se desvinovati pentru faptele sale, ce le-a comisu cu ocasiunea alegerii de invetiatoriu in comun'a „Micalac'a“ — in chipulu baietulu carele si-a vedintu faci'a in apa, vrendu a se intinde dupa chipulu seu, cadientu in apa s'a creditu cà este in periclu, si strigandu dupa ajutoriu, so intinde si la firulu de paie, numai ca se póta scapá — vino si dá cu pumnii in tóte laturile, cugetandu cà va póte dá si in mine, dar se insié'l'a, càci prin pamphletulu seu, mie nu-mi póte nici stricá, nici folosi, ci se face singuru pre sine de risu si de rusine. —

Nu amu cugetatu si nici amu voitu a dá resunctu corespundintiei scrise in Nrulu 58 a „Luminei“ in caus'a alegerii din cestiune dar nici a o amplificá: inse fiindu cà Dni'a-lui nu s'a potutu odihni de mine intru lamurirea adeverului, si chiarificarea dreptatii, vrendu ne vrendu trebeu se spunu, cà la alegerea de invetiatoriu in „Micalac'a“ sub pretestulu cà este nascutu de acolo si prin urmare poporulu 'lu iubesce — a documentatu cea mai culpabila miserabilitate in cortesirile sale, despre ce déca voiesce se fia convinsu, recurga la forulu competinte, unde cea ce dice cà este mintiuna, se va dovedí de dreptu. —

La pasagiulu Dniei lui „cà sumu omu fara calificatiune si praca invetiatorésca si cà nu sciu cantá“ i-sioptescu, cà Dni'a lui nu este si nici a fostu canduva in stare a'mi judecá calificatiunea, ma nici testimoniile ce mi-au datu barbatii incaruntiti intru invetiatura — naintea caror'a am rigorosatu din sciintiele si teologice si pedagogice — nu le va poté nulificá ori cum se va trudi; cumca încátu sum de calificatu: dovedescu documintele cu cari-i potu servi in totu minutulu; recnoscu totusi cà nu sum calificatu asia precumu eu asiu dorí, acést'a inse nu e vin'a mea ci a timpuriloru vitrege, cari m'au impedeatu. —

Cestiunea cantariloru este unu obiectu de disputa, cu ce nici candu nu poti ajunge la sfersitu, in ast'a privintia inca me simtu in stare a nu cere instructiune dela Dni'a ta: amu auditu, si vediu, cà nici Dni'a ta nu ai facutu cu aceste minuni in decursulu aloru 16 ani de candu esti ferice a-ti castigá meritele ne numerate pe terenulu invetiamentulu ca invetiatoriu, — pe langa tóte cà te mai falesci si cu distinctiunea, cà pre langa cantari, pe langa meritele castigate in postulu ce-lu posiedi, si pre langa pracs'a de 16 ani, mai posiedi si o sciintia castigata in 3. clase reale capitale jidanesci, absolvite nainte de ast'a cu 18 ani, despre ce nici unu documentu validu nu ai. —

Dara sè nu credi Dle Bugariu, cà dóra asiù voi a-ti detra-ge din meritele ce le ai castigatu, nu, Dne feresce, ci din contra inca-ti mai adaugu catra ele, si cele ce le ai castigatu cu corte-sirile din „Micalac'a”. —

Acì asiù mai poté sè spunu si aceea, cà pentru meritele minunate ai fostu aretatu in anulu 1871 la naltulu ministeriu, mai apoi la sinodulu eparchialu din acelasi anu si in fine transpusu la venerabilulu consistoriu, acestu din urma pe bas'a rezultatului unei—seu pòte mai multoru — investigatiuni ti-a si promisù, cà decà vei face totu asia sporiu te va prevedè cu laudatoriu prin carele vei fi redicatu din postu; éta dara cà tôte aceste suntù totu atâte do-vedi despre pracs'a Dniei tale invetiatoresci, atátu de vaste, éta meritulu pentru ce nu ai potutu fi candidatù!

Ce se atinge de fortun'a mea, cà afara de unulu séu doi insi nu erau mai multi, cari sè scie, cà eu sum individulu elimi-natu din Covasintiu de catra Dlu Desseanu ti facu cunoscutu cu tóta curatieni'a sufletului, cà Dlu Desseanu, la Covasintiu nici a fostu, nici nu este inspectoriu de scòle, dar nici nu a eserceatu vr'o influintia asupr'a alegerii de atunci, Dni'a sa ca asesoru con-sistorialu s'a potutu folosi in consistoriu numai de dreptulu seu, avendu totu dreptulu a face cunoscutu venerabilulu consistoriu, cà alegerea mea a fostu in un'a privintia ne legala, ce singuru si eu ti-o spunu, de órece, pana candu eu, ca unulu carele ne avendu esamenu de calificatiune pedagogicu — contr'a §-lui 122 punctu 11. din statutulu organicu — am fostu candidatù: pana atunci altulu, carele intru tôte a corespunsu conditiuniloru con-cursului, a fostu eschisu dela candidare. —

Deci asertiunea Dniei tale cà am fostu eliminatu, este toc-mai asia de mintiunosà, precumu a fostu asertiunea din „Albi-n'a” cà „Lumin'a ti-a denegatu publicarea rectificarii Dniei tale.

Me miru, si minunediu de Dni'a ta Dle Bugariu, cà ce ai cugetatu candu m'ai descrisu naintea publicului in modu asia de infamù, cà nu sum calificatu, cà am fostu eliminatu, cà nu sciu càte si mai càte, — cu aceste ai voitu sè scapi de prapastia, séu ai voitu sè me nimicesci moralmente? Eu nu potù sè deducu alta decátu cà singuru nu ai sciutu ce faci, ai subscrisu asia unu ce, ce nu ai intielesu, ai pornitu oblu sè me calumniadi, crede-mi Dle! cà pentru astfelu de procedura nici candu nu vei fi remuneratu cu alta, decátu cu epitetulu „mintiunosu modernu”, durere si éra durere, candu unu invetiatoriu de 16 ani, in anu-lu ultimù alu suferintieloru capata acestu nume!!

Calumniile ce le svarlescì asupr'a Dlui inspectoriu Ionu P. Desseanu, si asupr'a Dlui notariu Constantin Comlosianu, nu in-sémna mai multu, decátu cà ai datu cu pumnulu in sticla, si apoi te-a usturatu man'a, Dni'a loru au datu dovèda in trecutu si pre-sinte, cà decà este vòrb'a de interesulu poporului si binelui co-munu, ale loru le lasa la o parte.

Spre orientare nu mai un'a 'ti reproducu in memoria: can-du erà vòrba, cà va fi alegerea de invetiatoriu in „Micalac'a” — te ai dusu la Dlu Desseanu, si l'ai rogatu ca sè-ti stee intru a-jutoriu, cà-ci i vei fi cu recunoscintia!! la ce ai primitu respun-sulu: cà Dnia sa nu are lipsa de recunoscintia ce Dni'a ta ai intielesu, ci decà vei corespunde conditiuniloru concursului, poti contà la partinirea Dniei Sale: ai tramisù solù la Dlu Constantin Comlosianu cu promisiuni, numai sè te partinésca, — rezultatulu doritu inse nu l'ai ajunsu si in fine ai recursu la „Iud'a celu fo-ra de lege” carele asisderea te-a insielatu. —

Éta fii ne-adeverati ai natiunei, fii diavolului, si altele ce te nimicescu!! —

Ar fi dóra si destulu Dle Bugariu, ca sè inchiemu conver-satiunea, dar' inse nu potù trece cu vedere, candu Dni'a ta dici, cà Comlosianu in diu'a alegerii si tóta nòptea nu mai curmà a chieimà prin servitorii comunali [pre ómeni la cas'a comunala pentru inscriere catra cele 5 voturi ce le am capetatu in biserica, acést'a afirmatiune contine in sine ne obrasnicia ne mai audita, càci cum' a fostu cu putintia a se mai inscrie catra cele 5 voturi atunci candu protocolulu alege-rii a fostu inchisù, si candu tôte actele alegerii le a dusu cu sine Dlu inspectoriu; dreptu cà tóta diu'a si nòptea n'au potutu fi ómenii in odihna, dar, nu pentru aceea càci prin servitorii co-munali aru fi fostu chieimati la inscriere, ci pentru cà au fostu invitati de Dni'a ta la beutura, cu ce a-ti petrecutu dile si nopti si asia „in floribus” per companiam ati venitù alta di la Aradu, ca se ve spele advocatii rusinea carea v'au umilitu pana la pamentu. —

Fii convinsu Dle Bugariu cà in astufeliu de [jurstari advo-catii lumii intregi nu te potù scapà prin corabi'a lui Charon ci mai tare te voru cufundà in fluviulu Stix. —

Atàta de o cam data!!!

Ioanu Ciòr'a.

Ce atitudine sè ice mitropolitulu Moldovei facia cu san-tulu Sinodu? inseràmù dupa *Curierulu*:

Santulu sinodu romanu este convocatu conformu cu legea, a se intranf la 15 Octombre. Ne intrebamu si este timpu acum sa ne intrebamu: Ce va face Mitropolitulu Moldovei si a Sucevei? Care va fi atitudinea sa? Merge-va elu la sinodu?

Am disu si o mai repetimu si de asta data prin colònele nòstre, cà in cestiunea acést'a grava a Mitropoliei de Moldova si Suceva, nu este in jocu numai persón'a Mitropolitului Calinicu Miclescu care a fostu ofensatu si acusatù pe nedreptu de catra sinodu prin espunerea de motive publicata prin Monitorul ofici-alu No. 130, dar sunt in jocu drepturile si prerogativele Mitro-poliei de Moldova si Suceava. Pentru ofens'a ce s'a facutu parin-telui Mitropolitulu Calinicu, elu si numai elu are dreptu de a iertà sau de a cere reparatiune. Acést'a i unu punctu de care nu are a dà séma nimarui. Nu este, inse, totu asia si cu drepturile si pre-rogativele Mitropoliei de Moldova si Suceava, care mitropolie dupa documentulu de la imperatulu Paleologu publicatu prin No. . este intoemai ca o Patriarchia.

Aceste drepturi si prerogative monahulu Calinicu Miclescu candu a fostu radicatu la rangulu de Metropolitu, le-a primitu in depositu de la tiéra. Si scimu ca dupa tôte principiile din lume depositariulu este tienut de a nu lasà se-i scape din mana depo-situlu. De la tiéra a primitu acestu depositu de drepturi a Mitro-poliei de Moldova, si in consecintia, in manele ei cata sa-lu de-puna. Santulu sinodu nu este tiéra, ci este o autoritate biserices-ca supusa vointei tieriei! Tiér'a si numai tiér'a prin representa-tiunea ei legala este indreptu de a zdrobi sub picìore ori ce autoritate constituita care se abate dela chiamarea si in datorirele ce-i sunt impuse. Mai presusu de vointi'a puterei divine. Aceste sunt adevèruri atátu de elementare incatu ele nici mai potù face obiectulu celei mai mici discutiuni.

Astfelu, in cestiunea Mitropoliei de Moldov'a si Suceava, noi am facutu si facemu deosebirea acést'a: 1) Sinodulu a ofensatu pe mitropolitulu Moldovei si Sucevei, 2) Sinodulu calcandu Ca-nònele consiliiloru ecumenice, a lovitù si ripitu dreptarile Mitro-poliei de Moldova si Suceava.

Pentru punctulu 1, Mitropolitulu Calinicu pòte dupa cum am mai disu se faca ce 'i va placea; cu tôte cà fiindu capu alu bisericeii din Moldova pentru prestigiulu inaltei dregatorii ce ocupa este datoriu a nu se lasà sè fie tratatu dupa chipulu si asema-narea D-lui Tell si Prelàtiloru din Sinodu. Pentru punctulu 2, Mitropolitulu Moldovei nu pòte sa dispuna, ci trebue ca omu onestu se intàrca lucrulu depositatu in manele de la care l'a primitu, adica in manele tieriei.

Aceste dise, declaramu ca nu este nici de onòrea, nici de demnitatea Inaltu Pré Santiei Sale Parintelui Metropolitulu de Mol-dova si Suceva de a pune piciorul in Sinodu mai inainte de a resolve tiar'a aceste douè questiuni. Credemu cà in privintia acés-t'a, alaturea cu noi vomu avea pe intréga Romania crestinà si ortodoxa.

VARIETATI.

— *Câte-va cuvinte frumòse ale pianistului Liszt* — Acumu 20 de ani celebrulu pianistu Liszt erà la Petersburg, intr'unu sa-lonu din inalta aristocratie, unde câte-va persòne remarcasera atitudinea franca si independenta a artistului.

— Scusati, D. Liszt, ii dise de o data unu betrànu gene-ralu, aruncandu o privire de mania pe numeroasele decoratiuni ce ornau hain'a pianistului, servit'ati vre o data in armata?

— Nici de cum, se grabi a raspunde interpelatulu; déru D-tea, generale, cantat'ai vre o data din piano?

— Alta data la 1838, Liszt împlea de entusiasmu salònele Vienei. Intr'o séra candu avusese unu succesù prodigiosu, mandr'a princessa de Metternich ii dise suridendu:

— Imi pare cà faceti bune afaceri?

— Nu facu afaceri, D-na, response Liszt, facu musica.

(§§) *Unu medicu escelentu.* — Unu antreprenoru de marmu-raria siedea in pragulu usiei cu unu vecinu. De o data face o salutare grabnica si respectuosa unu domnu decoratu ce trecea pe dinaintea loru.

— Cine e? intrebà vecinulu.

— Doctorula M.....

— Mediculu D-tàle?

— Nu... Dèr profesiunea sa imi aduce multu castigu.

(† Necrologu.) **Matilda Pascaly**, marea artista româna, carea în două rânduri delectase publicul nostru ciscarpătinu cu producțiunile sale artistice, în 10 ale curenteii a încetat din viață. Fia-i tierin'a usiôra si amintirea vecinica!

□ Inca la antaiulu sinodu eparchialu se facuse planulu infintiarei unei scoli mai nalte de invetiamentu aici în Aradu. Acest'a planu de atunci si pana adi, nu numai a remasu unu *pium desiderium*, ci credintiosii nostrii pierdura chiar pe neînsemnat'a subvențiune, ce capeten'a orasianesca li-a fostu datu pentru esarendarea localitatiloru de scôla. În asia critice impregiurari cetatianulu si asesorulu consistorialu Dlu Georgiu Dogariu ingrigiatu multu de sôrtea bisericeii si a natiei sale a caroru fiu credintiosu este densulu, inca în vér'a trecuta din indemnulu propriu a luat începutulu la infintierea unei scoli pentru tene-rimea nôstra, ardiendu spre acelu scopu pe spesele proprii la 100,000 caramidi, si cu carale sale purtandu peste 267 ladi de nasipu. Felicitâmu din inima pre Dlu G. Dogariu, pentru ingrigirea ce o are de causele nôstre scolare, si dorimu cã precum Dsale nu-i lipsesce bunavointi'a si faptele bune se nu-i lipsesca nici imitatorii.

× În formulariulu ce s'a datu din partea acestui Consistoriu prin cerculariulu publicatu în partea oficiala a „Luminei“ Nr. 51. la protocolulu nascutiloru si botezatiloru s'a pusu din greșiela „Numele si starea preotulu cununatoriu;“ ce inse sê se îndrepte asia: „Numele si starea preotulu botezatoriu.“

(Alu 22-a centeniu a lui Confuciu). — Imperatorulu Chinei s'a hotaritu sê celebreze cu mare pompa alu 22-a centeniu a lui Confuciu, marele reformatoru chinezu, care pica la 8 Maiu 1881. Se voru adresã invitatiuni la toti reprezentantii puterilor europene, si se va inaugura în acea di si o pagoda comemorativa a triumfulu guvernulu asupr'a rebeliloru ce au agitatu Chin'a în acesti ani din urma.

Pentru prim'a ôra, credemu, China recunôsce, din propri'a sa impulsione, ca esiste Europ'a

+ Dupa „Semenatoriulu“ de Barladu Prea SSa Metropolitulu Moldovei si alu Sucevei Calinicu Miculescu ar fi destituitu din inalt'a sa functiune. Acest'a s'ar fi intemplatu dupa o decisiune a sinodulu. Totu acest'a fôia ni spune, cã Pr. SSa n'a participatu si nici cã va participa la actele sinodulu, inse în 15 Nov va merge spre a luã parte ca membru alu senatulu, în sinulu carui-a va protestã cu energia contr'a calcarii ce s'a facutu drepturiloru Metropoliei Moldovei si Sucevei. Precum se vede din partea a dôi'a a relatarii numitei fôie, destituirea parintelu Calinicu nu este inca fapta complinita, pentru cã Pr. SSa numai în calitate de metropolitu pôte sê participe la lucrãrile senatulu.

[*] (Archimandritulu Bendella este numitu Metropolitulu alu Bucovinei si Dalmatiei. Salutandu acest'a numire nu ne putem retienê a dá viua espressionu sperantiei ce o nutrimu, cã parintele Bendella, ca fiiu alu nutiunii romane, se va nisuf din tôte puterile a vindecã ranele infpte în corpulu bisericeii gr. or. d'în Bucovin'a de câtra predecesorulu seu, Hakmann.

** Dlu protopopu Georgiu Vasileviciu în decurendu s'a mutat delu Beusiu în noulu seu protopopiatu alu Vilagosiului, ce pana acuma fu administratu prin Dlu Nicolau Beldea. Dlu protopopu e o acuisitiune imbucurâtoria pentru inteliginti'a Aradulu.

= A Thiers si Henri V. — Luandu dátulu memorabile de 1793 ca basa, si adunandu la ea numerele corespundietorie cu rangulu ce ocupa în alfabetulu francesu fia care literã a numelu D-lui A. Thiers.

A. T H I E R S

1 20 8 9 5 18 19 capetamu:

1793+1+20+8+9+5+18+19 = 1873 datulu caderii D-lui Thiers.

Apoi luandu anulu 1814 candu au reintratu Burbonii în Franci'a, si adunandu asemenea numerele corespundietore cu rangulu litereloru din alfabetu din cuvintele.

H E N R I V

8 5 14 18 9 5 capetamu:

1814+8+5+14+18+9+5 = 1873 datulu averiirii regelui.

Post'a Redactiunei.

Societati de lectura a junimei romane din Beusiu: cererea vi se implinesce si veti primi fôia regulatu.

Eleviloru institutulu arhidiececanu pedagogico — teologicu în Sibiu: Calificarea Dvôstre în modulu descoperitu, e garantia de prosperare pentru biserica. Fôia veti capetã.

Dlui Giladanu. docinte: S'a îndreptatu.

Dlui J. P. par. si insp. în Jancahidu: Nici favoru nici nedreptate nu ti s'a facutu mai multa sêu mai pucina decãtu la alti DD. protopopi si inspectori de scôle, amesuratu programulu datu de sinodulu eparchialu si publicatu în Lumina Nr. 1. 1872. unde sta.

§. 6. Comunele bisericesci sunt detore a prenumerã fôia oficiala din mîdilôcele loru proprie. De asemea se astêpta, fiindu interesulu si necesitatea evidente ea fia care protopresviteru si preotu, inspectore scolaru si invetiatoriu confesionalu se prenumere acest'a fôia.

§. 7. Pretiulu de penumeratiune pentru comune se statoresce în dôiue clase ect. ect.

Cei 3. fl. i-am primitu la timpulu seu.

Dupa numerii cel doi precedinti acest'a de facia ar trebui se contiena numai o difumetate de cõla; damu inse o cõla intrêga, ca On. cetitori sê pôta avê tôta lucrarea sinodulu electoralu într'una.

Concursu.

3

Se escrie pentru umplerea postulu invetiatorescu la scõla romana conf. gr. or. în comun'a Spatta, Comitatulu Carasiu, cu terminu pana la 18 Novembre a. c. st. vechiu în care di va fi si alegerea.

Emolumintele sunt

1. bani gata	52 fl. 50 cr. v. a.
2. clisa	100 ft.
3. sare	50 ft.
4. grãu	10 meti pos.
5. cucurudiu	20 " "
6. lemne	8 stengeni
7. pamentu estrav. 4. jugere	
8. cuartiru liberu cu gradina.	

Competitorii au pana la terminulu susu pusu a-si substerne recursele inspectorulu de scôle subsemnatu.

per Berzova în Zabaltiu în 25. Octobre 1873.

În contielegere cu comit. paroch. Demetriu Jucu insp. cer. de scôle.

CONCURSU.

2

Statiunea invetiatoresca din comun'a Poiëna cottulu Biharei inspectoratulu Vasicolu fiindu ocupata numai în modu provisoriu, — pentru ocuparea aceleia definitivu, se deschide concursu cu terminulu pana la 18 Novemb. a. c. st. v. candu se va tienê si alegerea.

Emolumintele impreunate cu acest'a statiune sunt. 80 fl v: aus. 8 cubule de bucate, 8 orgii de lemn, cuartiru liberu cu gradina de legume si venitul cantoralu.

Doritorii de a ocupa acest'a statiune sunt avisati a-si trimite recursurile instruite în intielesulu statutulu organicu si îndreptate catra comitetulu parochialu subscrisulu în Criscioru. Criscioru 2 novembre 1873.

Petru Bogdanu.

Insp. scol. în contielegere cu comitetulu parochialu.

CONCURSU.

2

Pentru postulu invetiatorescu în Comuna Ghiroda pana în 2. Decemb. a. c. candu va fi si alegerea.

Doritorii de a ocupa acestu postu au a asterne recursele scrise cu man'a propria si adresate comitet. paroch. din Ghiroda — Dom. Inspectoru de Scôle cercualu Dr. P. Vasiciu instruite cu testimoniulu daspre absolvirea preparandiei, despre examenulu de cualificatiune, despre absolvirea vreunoru clase pregatitore si de moralitate pana în diu'a mai sus însemnata; totodata aspirantii la acestu postu au în un'a din Dumineci sêu Serbatori a se presintã la biserica pentru a dovedî desteritatea în tipicu si cantare.

De acestu postu sunt legate urmatoriele emoluminte:

- Cortelu liberu cu graoina de legumi.
 - 180 fl. v. a. în bani gat'a din acestu salariu are ar fi provediutu. Invetiatoriulu cu 4 stangeni de lemne, era separatu
 - 4 Stangeni suntu destinati pa sam'a scõlei.
 - 4 jugere semanatura.
 - în bucate 30 cubule de grau si 25 cubule de cucuruza.
- Ghiroda 1. Novembre. 1873.

Comitetulu paroch. În contielegere cu Dom. Inspec. de scõl. cerc. Dr. Vasiciu.